

PIK ZABOJENIA 1920.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"

Виходить три рази на тиждень
вівторок, четверг і суботу,
ввечері.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, моні-ордері і чеки треба висукувати на адресу "СВОБОДА".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"

the Ukrainian Newspaper,
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союзу -- "СВОБОДА" -- Official organ of Ukrainian National Association.

PIK XXIV. ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ., субота 22-го липня 1916. Ч. 88. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, July 22, 1916. No. 88.

МОСКАЛІ НЕ ВСІЛІ ПОСТУПИТИ НАПЕРЕД.

Битви у північних Карпатах в Галичині і на Буковині.

Завзяті бої у Франції -- Французи полонили 3.300 Німців.

ІТАЛІЙЦІ СТРАТИЛИ В АФРИЦІ ПОВЕРХ 6.000 В ПОЛОНЕНИХ І 24 ГАРМАТ.

БЕРЛІН, 20. липня. -- Битва на східному фронті розвивається ще щораз успішніше в користь союзних військ. Помимо величезних жертв Москалі не всіли посухнути ся наперед.

Нові напади Москалів коло Риги і Баранович союзні війська відбили з великими втратами від неприятеля.

На Волині в околиці Соула прогнано Москалів з їх передних становац. На полудневий захід від Луцка союзні війська відперли Москалів на схід від Горохова.

В Галичині панує розмірний спокій. Напади Москалів над Дністром і Прутом зістали відбиті.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

АРМІЯ ГІНДЕНБУРГА: На полудневий захід від Риги Москалі перейшли шлях ріки нападів, але найбільшого успіху.

АРМІЯ ВІНДЛОПЕЛЬДА: Коло Сербовиці, на північній околиці міста, відбулися напади Москалів, супротивники їх також виграли.

АРМІЯ ЛІНДІНГЕНА: Союзні війська на північ від Соула (над Сиром) прогнали Москалів з їх передних становац. На полудневий захід від Луцка союзні війська посухнули ся даліше наперед. Становац на боєвій лінії Гремичани-Слазіри (на схід від Горохова). Над долиною Липою перестріла артилерія змагаст ся.

АРМІЯ БОТМЕРА: На боєвій фронті в Галичині не зайшла жадна важливіша зміна щодо воєнного положення.

АВСТРИЙЦІ ВІДБИВАЮТЬ НАПАДИ МОСКАЛІВ НАД ПРУТОМ. -- 300 ПОЛОНЕНИХ.

ВІДЕНЬ, 19. липня. -- Австрійська речовина кватиря доносить:

На полудневий захід від Деятина наші війська прогнали Москалів за ріку Прут. Притом полонено 300 Москалів і здобуто 2 машинної кріси.

ПЕТРОГРАД ДОНОСИТЬ ЩО НІМЦІ НА ВОЛИНІ ОДЕРЖАЛИ СИЛЬНІ СТРІПЛЕНА.

ЛОНДОН, 19. липня. -- З Петрограду доносять, що на Волині прибули великі німецькі резерви, щоби спикати дальший похід російської армії. 10-ти корпусу сталеого війська, 22-гій корпусу резерви і 11-та дивізія баварського війська (разом около 100.000 людей) перенесено зі західного терену війни на схід.

БИТВИ У ПІВНІЧНИХ КАРПАТАХ.

ВІДЕНЬ, 20. липня. -- Австрійсько-угорський штаб подає отсі військ:

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

УСПІХИ ФРАНЦУЗІВ ПО ОБОХ СТОРОНАХ РІКИ СОМ. -- 3.300 ПОЛОНЕНИХ НІМЦІВ.

ПАРІЖ, 20. липня. -- Французські війська розпочали знова з цілою силою новий наступ по обох сторонах ріки Соm. Доводячи битва принесла французьким військам значні успіхи. Поверх 3.300 Німців взято в полон.

Останній урядовий звіт, виданий вночі головним французьким штабом, звучить:

На північ від ріки Соm наші війська укріпили здобуті становац. Здобуто значного шхуку Момбей-Мері. В битвах на тім боєвій фронті полонили ми 400 німецьких юнвірів.

На полудне від ріки Соm наші війська перейшли в наступ і здобули першу ліній німецьких становац між Естре і Бермандієр. Притом полонено 30 німецьких офіцерів і 2.900 юнвірів. Крім того здобуто три гармати, 36 машинних крісів і велику кількість інших воєнних матеріалів.

НІМЦІ ВІДЗИСНАЛИ ХВИЛЕВО ЛОНГВАЛЬ. -- 288 ПОЛОНЕНИХ АНГЛІЙЦІВ.

БЕРЛІН, 19. липня. -- Німецькі війська перевели вчора сильний проти-напад на боєвій фронті на північ від ріки Соm. Село Лонгваль і діє Дельваль опинили ся знова в руках Німців, Англіїці потерпіли дуже тяжкі втрати в убитих і ранених. Крім того полонено 288 англійських юнвірів і значне число машинних крісів.

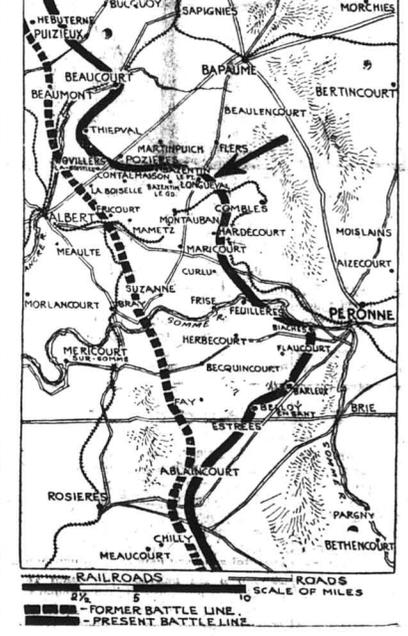
На полудне від ріки Соm коло Барде і Бельой прийшло до боротьби між піхотою.

Урядовий звіт звучить:

Ввечері наші війська, що також виграли село Лонгваль і діє Дельваль, Крім дуже тяжких втрат в убитих і ранених Англіїці стра-

ВОЄННЕ ПОЛОЖЕННЯ У ФРАНЦІЇ.

Велика офіційна французько-англійських військ розпочала ся 1. липня по міжнаднім беззастановним бомбардуванню німецьких становац на захід від міста Аальберт. Завзята битва, яка тривала вже третій тиждень, відбувається ся на 20 миль довгим боєвій фронті по обох сторонах ріки Соm (Цялий боєвій фронт у Франції числить в довжину поперх 400 миль, від моря аж до границі Швейцарії).

Тринадцять боєвців на розмірні короткі фронті вивазила, що на західі офіційна на більшій розмірі є комунікація. Переломна боєвій дії показала ся впроді часу, коли боєва лінія складалась з великого числа рівнобіжно до себе вадучих і сильно побудованих укріплень. За кождою місцевістю, за кождою лісію, за кождою падицею землі треба звести тяжку битву. Таке переведення наступу потягає за собою величезні втрати по обох сторонах. Ноді однак візьмуть ся під увагу, що усталююча сторона має внаперед приотовані становац, підчас чого нападальці мусять для себе добити становац доперва вивали і те укріплити, то страці нападальці страїти мусять з природи річи був значно тяжчі. Се є являє причиною, що наступ поміно величезних жертв поступає так поволі наперед. За три тижні страшний боротьби французько-англійських війська відзіснали заведи ріку 15 французьких сіл.

АНГЛІЙЦІ ЗНОВА ЗДОБУЛИ ЧАСТЬ ЛОНГВАЛЬ. -- НІМЦІ ПОЛОНИЛИ ЗНОВА 300 АНГЛІЙЦІВ.

БЕРЛІН, 20. липня. -- Останні вісти з поля битви доносять, що англійські війська перевели маршовий напад на Лонгваль і Дельваль, якими буди день передати утратили. По дуже тяжких втратах в людях удало ся їм остаточно завзяти знова село Лонгваль і діє Дельваль.

Урядовий звіт німецького штабу звучить:

Сильні англійські війська перейшли в наступ на північ від Фромель, але без успіху. Поверх

САМІ АНГЛІЙЦІ ВИСТРІЛЯЮТЬ ДОБРО 500.000 ГАРМАТНИХ НАБОЇВ.

ЛОНДОН, 19. липня. Кореспондент часопису "Морнінг Пост", який перебуває на боєвій фронті, доносить, що самі Англіїці вистрелили добою около пів мільйона гарматних набояв. Від початку офензивы, то є від 27 червня

вистрілено на німецькі становац 10.500.000 набояв.

ФРАНЦУЗИ ПОЛОНИЛИ ДОТЕПЕР 12.000 НІМЦІВ І ЗДОБУЛИ 85 ГАРМАТ.

ПАРІЖ, 20. липня. -- Півурядо доносить, що французські війська від початку офензивы в Пикарді відзіснали около 50 нвадратових миль терену з 20 укріпленнями місцевостями. Воєнна долича складається ся з 85 гармат, 100 машинних крісів, 26 метавон і великої кількості інших воєнних матеріалів. Загальне число полонених вносіть 235 офіцерів і 12.000 юнвірів.

ПОБІДА ТУРКІВ НАД ІТАЛІЙЦЯМИ. -- ТУРКИ ПОЛОНИЛИ 200 ОФІЦІРІВ І 6.000 ЮНВІРІВ.

ПАРІЖ, 19. липня. -- ПЛідчас коли увага цілого світа звернена на терен війни в Європі, турецькі війська відзіснали свідку побіду над Італійцями в Африці. 200 офіцерів і 6.000 Італійських юнвірів взяли турецькі війська в полон.

Також і на інших теренах війни турецькі війська дали нові докази своєї хоробрости. На ріці Евфраті здобуто 7 англійських кораблів, нападальних пожежово на ді англійської армії в Месопотамії.

Звіт турецького міністерства війни звучить:

В Триполіс (в Африці) наші добровольці під команду Міри Бен побіли на голову Італійці в околиці Місрата. Поверх 200 Італійських офіцерів і 6.000 юнвірів взяли в полон та здобуто 28 гармат.

Міста Місрата і Дадіс опинили ся в руках наших військ. Між нашими військами і побережжя нема вже більше Італійських військ.

В Персії наступ наших військ поступає успішно наперед. Перекі начальники вступ з нами вступ вступ.

В Месопотамії здобули наші добровольці 7 англійських кораблів на ріці Евфраті. Кораблі привезли йому поживу для англійських військ. Нові Меджі зістрієно один англійський літак.

НА МОРІ:

ЗНОВА 7 КОРАБЛІВ НА ДНІ МОРЯ.

ЛОНДОН, 19. липня. -- Підводні люди затопили на Середземнім морі Італійський корабель "Андрейво" (3.600 тон) і грецький "Евангелістр" (2.200 тон).

На Північнім морі німецькі підводні лодки затопили англійський торговельний корабель "Вінлінгтон" (3.387 тон) і французький "Віль де Руен" (4.720 тон).

БЕРЛІН, 19. липня. -- На Чорнім морі німецькі підводні лодки затопили 3 великі російські кораблі, які були в дорозі до Трейзунда з набором поживи і воєнних матеріалів для російської армії на Кавказі.

НІМЦІ ЗЛОВИЛИ АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

СТОКГОЛЬМ, 19. липня. -- Німецькі торговельні лодки англійський корабель "Елмас" (2.220) в дорозі з Фінляндії і забрало його до німецької пристої.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J. Established 1913.

JOSEPH STEWICK, Editor Jersey City, N. J. ANDREW SAWKA, Manager Jersey City, N. J. Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION: In United States: \$2.00 per year, \$1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months. In Canada and other foreign countries: \$3.00 per year, \$1.50 per 6 months, \$1.00 per 3 months. Single copy 3 cents. Подписное число 3 цента.

Address: "СВОБОДА" 83 Grand Street, Jersey City, N. J. Всі переплати і чеків треба внаслідати на адресу "СВОБОДА".

При відсутності замовлення надіслати додочку монетоплати або чек.

Число телефонів 408 Jersey City.

Всі адреси повідомляти в "Свободі" редакції на допис. — Рукописи не зберігає.

Всі адреси повідомляти в "Свободі" редакції на допис. — Рукописи не зберігає.

ДОЛЯ РОБИТНИКА.

Війна, хоч як вона убила і смертельна для людей, скорше чи пізніше мусить скінчитися. Але не покінчить вона ніша війна, яка триває стоїть і жителі; це війна у фабриках, вистратках, робітниках — війна за існування.

Недавно відбувся в Нью Йорку наради комісії, котра розбирала справу безпеченства людей підчас роботи. В нарадах брали участь визначні американські капіталісти, як президенти і департаменти величезних компаній: Америкен Локомотив Ко., Америкен-Врідж Ко., Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшн, Джeneral Кемікал Ко., Америкен Ріфайнінг Ко., Н. П. Сентрал, президент ньюйоркської промислової комісії, Джек Мічелл і інші.

В своїй вступній промові зазначив Мічелл, що після даної статистики одна десята часть всіх промислових робітників, значить кожного дня при роботі, а туди тільки перебіжить 100 людей! Це страшнояне явище походить відси, що підприємці і фабриканти не роблять нічого в справі охорони життя робітників, не вчать їх працювати на машинах і паразитують їх на великіх небезпечках. Підприємці і фабрикантам виплачують і скорше заплатили за смерть робітника мале відшкодування, ніж поробиють відповідні заходи для забезпечення життя людей і не допускати до машини недосвідчених же робітників. Вони не хочуть оплачувати фахових робітників, бо менше контують, недосвідчені, нефахові. Відси походить таке велике число покаячених і робітків.

С богато митропорці, як от Генри Форд, котрий видав 400,000 доларів на оздоровлення мира в Європі. Певно, Форд робить дуже благородне діло. Але попити знайти ся другі Форди, котрі вернули би увагу на поденне і щоденне вибачення мирних робітників в американських підприємствах.

Конференція ствердила також, що головною причиною нещасливих випадків між робітниками, крім небажательства підприємців, є людське незнання. Треба привчовувати робітників ходити до вечірніх шкіл, читати книжки і добре вивчувати ся свого званика. Лише розвинені і просвічені робітники можуть знайти єносію забезпечення свого життя і підвищення своєї платні.

В парі зі змагансьм до охорони життя робітника йде змагансь до поліпшення його матеріального положення. Це змагансь йде двома дорогами: робітник мусить збільшити свою вартість і чинити бути платенням справедливо, відповідно до заробітків інших класів. Але робітничі платні залежить дуже часто від запертованя робітника і від зросту культури.

Колн говорять ся про справедливу платню, то тут нема справедливого су-

ді, котрий міг би безсторонно ринуть. Звичайно кожний чоловік з сторонняк від свого інтересу. Тому платня робітника залежить звичайно від його, хто сильніший: робітник, чи фабрикант. Сильніший все покладає. Робітник з того сильний, коли фабрикант мислить велике замовлення, котро мусить доставити на час після контракту, а робітник обмаль. Тоді робітник зорганізаційний може вибороти собі ліпшу платню. Фабрикант і підприємств з того сильніший, коли робітників є забагато, або коли йому не спійню викінчити якусь працю.

На кожний випадок робітники тепер сильніший, ніж були колись. Сила робітників полягає в їх організаціях, юніонів, робітничих касах і т. п. Коли робітників зорганізовані, тоді вони можуть торгуватися ся з підприємцями таксамо, як торгує ся купець з купуном. Тоді платня установлює ся на підставі угоди. Настільки такого способу робітничі платні росте з року на рік.

Статистичне бюро праці при міністерстві праці у Вашингтоні вивестило в світ статистику про збільшеня робітничої платні в Злучених Державках підчас теперішньої війни. Зі статистики виходить, що настільки великих замовлень з Європи підприємці і фабриканти віднесли дуже значно заплату робітникам. Настільки воєнних замовлень зріс американський промисл і зріс також дохід держави. Розвиток промислу відноситься платню у 89 голонних голдузах промислу, розквітає в 47 інших мистах.

Від 1. липня 1914 р. до 1. мая 1915 року піднісся ся ціна робітника в 41 голдузах промислу, остала ся без зміни в другіх 44 голдузах, а лише в одній голдузах знизилась. Від 1. мая 1915 р. піднісся ся ціна у всіх інших промислових підприємствах. В деяких підприємствах піднісся ціна робітника о 3 процент у першій, в деяких 2 процент, а в деяких 1 процент. Пригнї треба вжити від увагу те, що рівночасно йде скорочення годин праці, а се значно підвищує ціну робітника. В богато стейтах установлено вже урядово вісімгодинний день праці, а сього робітникам домогати ся вже від ряду шт.

Загалом можна ствердити, що робітник стає вартієшим разом з поширеням загальної культури і рівночасно з тим, як кожний окремо стараст ся набути для себе висшу освіту. Того дорогою йде і дальний розвиток добробуту.

Український робітник, який працює в Америці поруч інших робітників, мусить також здобувати для себе науку і просвіту, а тоді він стане більше вартієшим і для Америки і для своєї родини і в своїх власних очах. Знання — то сила.

Альбанці в Америці.

По балканській війні і по утворенню нової альбанської держави почала ся сильна еміграція альбанського населення до Америки. В короткім часі, безосередно перед вибухом європейської війни, приїхало сюди около 60,000 Альбанців, а около 15,000 з них поселили ся як фермери і фабричні робітники в стейтах Новог Англї. Одні з альбанських провідників в Бостоні заявили, що Альбанці не уважає ся за імїгрантів, але за примусових утікачів з рідного краю. Вони не бажать поселити ся тут на стало, а чекають лише на конець європейської війни; вони сподівають ся, що війна принесе їм свободу і незалежність, а тимчасом вони виправляють ся в штучі воєнныя оружя.

Останнього тижня відбула ся в Бостоні альбанська конвенція, зложена з представителів альбанських товариств та визначних громадянських діячів. Не треба думати, що Альбанці не мають люблять з висшим образованием. Між ними є люди, що покінчили університети в Америці і в Паризі. Головна їх організація, з осідком у Бостоні, є товариство "Ватра".

На конвенції зібрано комітет під проводом президента Мегмета Вея Коля, який має вести переговори зі центральними європейськими державами і зі союзниками в справі незалежності Альбанії.

Найвлипливішим чоловіком на конвенції був альбанський пастор Фр. С. Нолї з Бостону, який там покінчив університетські науки, а опісля був на студіях у Крістіно Дако. На конвенції обговорено всі історичні події, які зайшли підчас війни в Альбанії. Конвенційні делегати прийшли до переконання, що в тім винувати Альбанці тим, що не були пригатовані. Тому тепер вони пригатовуват ся мілітарно, щоб іднати боротьбу о незалежність. Богато Альбанців вписало ся до американської армії і поїхали на границю Мексика, щоб заправити-ся до воєнних трупів і боротись.

Крім пригатованя на будуче провадити Альбанці ратункової акції. Вони зорганізували ратунковий комітет в Нью Йорку і вислали свого часу каробель зі средствами позички та з лікарськими матеріалами до Авльїно. Італійське правительство не дозволило причалити каробель в Авльїно, то він заїхав до другої пристани.

Після рижних комбінацій можна обчислити, що в Альбанії померло по наймйеше 60,000 Альбанців з голоду. Тому пригатовуват ся тепер друга ратункова екедешія до Альбанії.

Мілітарна організація Альбанців є розвинена по всій Америці і в кожній колонії існує гнімстичне товариство. Разом в тих військових організаціях є понад 6,000 молодіжків, не вчисляючи тих, що пішли з американського армію до Мексика.

Загальне число мешканців в Альбанії вносить 1,600,000. Але Альбанці мешкають і в сусідніх державах.

ПО СМЕРТІ ІВАНА ФРАНКА.

(Глася преса).

Пітсбургський "Союз" з дня 13. липня (ч. 28) пише:

Смерть Івана Франка застала нас неожидано і тронувала нас до живого. Ще недавно ми думали в серці думки, що ще українська нація видасть з себе мужа, котрий гірші засісти в своїй найбійшій славі. Ми мали надію, що Франко дістане нагороду Нобля. Але смерті злищили нашу надію.

Однак жорстока смерть, як вилась ся вона нам, не конче була жорстокою Іванови Франкови. Нам відобрава воні пригадувати, напереді гоєди, Миколаєв але йому була скоріше та мук, мук тілесні і душевні. Во прате не було йому рожами устале, але колючий терезин. Терив він холо і голод, переслідуванн і гонєня, подобно як той галицький мужик, котрого зушув він знає і за кортою країну дає він борю ся.

Нема Франка євнє сама прикраша його земські останки, але дух його буде жити між нами, бо він живив по собі який пам'ятник. Побіг Іваниця Шевченка ми покладаємо їм Франка як найбільшого сина нашої України.

Франко — се євнє галицької України, а євнє його любима і прикметами, лише хвиб у його блідій ніж у пересиченого чоловіка, а прикмети о ціле небо існує. Франко ніколи не змінив свого ідеалу, принесена світлая правда і великий прикладово музикалю, хотє навіть він змінив думку і став до огнєна того ідеалу.

У Франка був такий надмір любови і до містичної України, але до живого брата України його потре і нестало; такий був у него широкі енергії до праці і борю, до праці наш провистово, до баченн з нещастливими, до змагання з своїм надмір енергії і надмір любови у рижних формах, на рижних полях. Сказано, коли би він мав був сто рок, усі вони робили би нашу роботу, а одна його година вистаряла би до провистов.

Уєвнє культуру рідної галицької і російської України за послідні роки, коли не впаило, то певно у великій часті спочивала на його плечах, переходила через його руку.

Франко — се найбільше цілювотий шестнадцятого народка, се окраса славного поступу у культури.

Марко Скрипий.

СОНЕТ.

В негідно над вєчир в шийшов до гаю, Щоб любовуватися певно плащином, Сів в тихій долині над беріг рудуо і глядів на сонце з зєрний дождю.

Там небо побачив і хатину в долині; Писав, як зірвав сонце в самоті, Краєм розледає сонце і топлоті...

Я довго гадів єе і сєрце заболєло, Грудка, немаче в завітній борі, Труди розпарило, бо з хати дивилась Діва молоденце у очі мої. Не знаю, як зєвть ся та панна, Але душа моя все співас: "Ганна"...

ІЛІЯ МЕЧНИКОВ.

(Посмертні нагадки).

Яким доносним негідно в новинах, номер в Парижі великий чоловік, громадянин Франції і людини євнєвотий слави, Ілія Мечников. Його їм було записано десяттерити буквами в історії медицини.

Для нас інтересний він тим, що походить з українського роду, як впрочім богато визначних людей в Росії. Він родив ся 1845 року в Харкові. Батько його був Українцем, а мати Жидівка. По скінченню університету в Росії поїхав на дальні студії до Німеччини, звідти Італію, Швейцарію і Азію, а опісля поселив ся на стало в Парижі, де в 1895 році став директором медичного інституту Пастера.

Мечников є одним з найбільших дослідників на полї медицини. Його їм стоїть поруч Вірхова і Пастера і він оперує свою студию на їх відкриття. Мечников — як впрочім всі інші медики, — стремив до сього, щоб провекити людське життя. Його мрією було винайти "еліксир життя", який запобігав би смерті. Але ся мрія не здійснила ся.

Особливу увагу звернув Мечников на довготітність України та Богдари і робив довготітні студії над тим обома народами. Він завважав, що Богдари живють дуже довго тому, що п'ють кисле молоко. Розбираючи се молоко, Мечников відкрив, що в нїм є один рід банції, які він назвав "бульбарій". Вони то причиняють ся до продовження життя. Тепер по всіх медичних інститутах шлекають ці банції.

Інше наукове відкриття Мечникова, се стверженє, що конець кицьки — анемідиє, — є гніядом усіх зарозликових операцій і тому він радив переводити діточу операції та відкривати "анемідиє". В 1912 році відкрив він "галіобактерію", себто гніядив банції. Цю роботу є дуже позитивною, складеною частію харчу, але коли його уживать ся забагато, він стає причиною рижних небезпечних негуд.

Хоч як борю ся Мечников проти смерті, то самий не міг її побороти. Помер в 71-тїм році життя. Його наслідники підбуть його саїдами і придбуть для людскости його відкриття на полї лікарської штукки.

СІБІР — КРАЇНА ГОЛОДУ І РОЗЛУКИ.

Петроград, 18. липня (дорогою через Лондон). — Московська газета "Русское Слово" поміщує сенсаційний звіт з наради посидників сибірських мист. На нараді приїхали крім посидників також представителі інших комунальних мист. Звід відбув ся в мисті Иркутск. Майже всі делегати представляли в рижних красках обрив нужди і голоду, який навислий над сибірським Рубію.

Один з делегатів іркутської губернії зложив на зїзд таку заяву:

"В округах, замещаных Якутами, властє ідезла цілковито. Сі округи наводять ся в етанї цілковитої анархії, бо низші урядники подступують ся терором і крадуть, що лише вадать ся."

"Шкода часу нараджуванн ся над тим, яких способів повинна ужити властє, або знанити ціну живности; се нічого не може, бо в шибінній Сибіри нема вже ніяких средств поквити. В нормальних часах положенє поліпшило бы ся з хвилею отвореннє ліпшої плавої на сибірських річках, але в теперішних часах відносини в подувевій Сибіри є таксамо страшний, як і в шибінній, і тому відтам не мож надіятися ся ніякого рятунку. Сотки тисяч людей їни вже примирять ся до голоду, а про те, щоб вони відержали до життя, нема їм мови."

Інший делегат обговорював фінансове положенє мист і місточок у сїлій Сибіри.

"Всі міста Сибіри за Амурсьм знаходять ся в етанї цілковитої банкрутствости" — казав євнє делегат. "Іркутск, Красноярськ і Владивосток мають в біжучім році дефіцит, — казав з тих мисточок 3,000,000 рублів. Богато мист і місточок не могли лиш дістати грошіїв, тому застановили всієї виплати."

"Правительство не має видки достарити фондів губерній і мистам на кредити аж до самого кінця війни."

"Колн Росія не заключити чимськорше мира, то Сибір буде цілковито зруйнована."

ТРАГЕДІЯ, ЯКИХ БОГАТО.

До бора дітчного заведеня в Нью Йорку приїшла пара молодих людей. Вона — Анна Ольпанська, Московка, — струнка, худощава, гарна з лиця, але прибрита вже нещастєм. Він — муж, Італієць — безсердечний Рабію. Принесли дитину, щоб віддати її до дітчного заведеня на вихованє.

Урядовача директорочка записала дитинку до класик, виторувати всі потрібні записки і переклала її в руки доглядача. В тій хвилі дав ся один революверний штурт, а рівночасно Рабію вивав на місці мертвий.

"Нехай тїма! Досить моїх мук!" — крикнула Анна і віддала ся добровільно в руки сторожї безпеченства.

Перед п'ятма літами жила Анна зі своїм чоловіком у Філадельфії. Її панав Карло Рабію. Колн дождав ся, що вона має аромодженє 700 доларів, почав до неї примилувати ся. Слава жіночка натуря подала ся. Анна втіла від свого чоловіка і жила разом з Рабіюм. Незабаром приїшла на світ дитина. Прелї минули ся; Рабію втік. Нещасна, заволодає в любови мати, заробила на удержанє і дитини і шукала за Рабіюм. Виграла в аморстичній лотереї, що Карло Рабію дав їй аморстичні шти в Нью Йорку 40 доларів. Вона приїхала в євнє і по лощим часі знайшла його. Представляла йому своє пошконенє і свою нужду. Простяла ратунку дитини і жалала, щоб він одружив ся з нею, бо вона розсмія ся з лашним чоловіком. Рабію висміяв Анну. "Хто робив би такі дурнищі!" — казав він. "Дитину віддай на вихованє до дітчного заведеня."

Анна думала, що Рабію жартує. Вирішила, що він любить дитину і не допустить до того, щоб її віддали на вихованє коштом людської добродітності. Аж коли прийшли обоє до дітчного заведеня, коли вже дитину віддали під людський догляд, Анна переконана, що Рабію без серця. Витанувла револювер і застрїлила на місці безсердечного батька. Револювер купила на се, щоб відбороти собі життя. Тимчасом він прийшов ся на його инного. Анна пішла до сїлійого арешту.

Люди, котрі буть ся робити те, що їм подобать ся, рідко колд цебодать ся добувати.

Колн розкошувт ся о ошадності, то жєнщина заощадить доларя, який мужичий вадать ся зрадити 10 центів.

З біжучою хвилі.

Капцанська "Правда" настрашала ся "малешенькими побиєтцями". Ось, що вона пише в 53. числі:

Значить, маслицяки не беронуть бути політичними русофилами, но хорони Боже от національного русофиластва. Говорять: будь русофилом, но не чурайся свого языка, и держись его. И именно в том заключается члєе небезпечности. Они говорят почти во мьрдєе ся, тьмьвключая и меншиє сознательные русские люди, геюте поити за ними. Они не помнят уже политику, голошенны ими идеї будуть їм подобатися, такъ нль не будуть їм противъ Россіи выступать, ни не будуть їм наивидати русского дитярутого языка. И теперъ выказано така ситуация, що маслицяки готовы своею хитростью не только удержати при собі своихъ патриотичнонь, но и другіхъ, якъ собі прїдворятъ. Черезъ уступку въ пользу "политического русофиластва" маслицяки в меншиє сознательные русские люди геюте поити за ними. Они не помнят уже политику, голошенны ими идеї будуть їм подобатися, такъ нль не будуть їм противъ Россіи выступать, ни не будуть їм наивидати русского дитярутого языка.

"Правда" певно думала, що як би всім Українцям доведо ся жити під Росією, то вони тоді стали б Москалями. Український народ вже є на стільки сильний, що дасть собі раду зі всіми ворогами. Видержали ми довготітну, завзату, а подкуди навіть кроваву боротьбу з Поклами в Австрії, то зинцимо і національних зрадників та відступників, хочби їх підмагала урядова Росія. Московський народ дає собі раду з чорношестенцями, мимом підпорці сторони царського уряду; а такими чорношестенцями між Українцями є і будуть кадаци-москвофїли. Их постичне така сама доля, яка постигла польських Хрунів у Галичині. А хрун — чи він буде польський чи московський — все буде в пароді. "Во хто матір забуває, того Бог карає!"

Професор Михайло Грушевський находит ся правдоподібно на волі, якє свідчить про се 14.452. число "Нового Времени" (з дня 14. червня). В тім числі є штованя нотатка, в котрій говорять ся про подієжку проф. М. Грушевського з Максимом Горьким. Полеміка провадити ся на тему: "Про права малых национальностей". Проф. М. Грушевський говорить:

Маленца, усюдиженна в політичній воєнній значіно Франції і роздроблена Німеччина 18-го року обдурала людство світовийм даром, який не може поклати ся на нова (німична) Німеччина зі своїм величезним значенням на світовій горизонті. Великий європейський даром, анімичний план євнє імперіалістичних утєвєн, від попуску шовіністичного націоналізму — стають тепер активними учасниками світовий культуры, обдаровуючи її пребогатими цінностями.

Такий вислів проф. Грушевського тривав до дня мого редактора "Нового Времени" і він додає від себе:

Професори Мих. Грушевському, що зайшов у полеміку з "Діптіонісо" Максимом Горьким (хто би міг подумати!) на тему про права "малых национальностей", грядуть безпородно: запустити їм в добру "уважливую лєгитимі". Після його ріднично виходить, що културо сполієні виторувати лише малі націонації.

Українці повинні бути щасливі, зі своєї бачкою проф. Грушевський на чолі, бо їх і так мало, а вже сідно по їх сторони перші иривні збєгатити світ своєю українською культурою!"

Се не перший раз "Новое Время" дає доказ своїй невіданости до українства. Звісний співробітник "Нового Времени" Меньшиков провадить беззаставляю кампанію проти українського року.

